

T

he Impact of Value Added Tax on Thailand Economy

Prawpun Intaragasam^{1,*}

Abstract

Value Added Tax (VAT) is a tax for the sales of goods or provisions of services. The current VAT rate is 7.0 percent. Due to an economic crisis, Thai government has considered increasing in the rate of VAT. The increasing VAT is expected to support government budgeting and expenditure on infrastructure as well as social security and medicare for the elderly in the future. VAT rate is broad based that affects aggregate consumption. Thus, a constructive line of increasing VAT rate is suggested for 0.5 percent in the first two years and 1.0 percent for the third and the fourth year. The government should impose VAT in a fair rate and disclose to the public to prevent tax avoiding. Additionally, inheritance and estate taxes should be included as VAT.

Keywords: value added tax, Thailand economy, tax rate

---

¹ Department of Finance, School of Business, University of the Thai Chamber of Commerce

* Corresponding author. E-mail: prawphun@hotmail.com

ผลกระทบของภาษีมูลค่าเพิ่มต่อเศรษฐกิจไทย

แพรวพรรณ อินทรเกษม^{1,*}

บทคัดย่อ

ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีการขายที่เก็บจากสินค้าและบริการในอัตราเดียวกัน โดยอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มในปัจจุบันคือร้อยละ 7.0 การที่ภาครัฐมีนโยบายปรับขึ้นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มก็เพื่อแก้ปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากรัฐบาลจัดเก็บภาษีได้ต่ำกว่าที่ประมาณการจึงมีความจำเป็นต้องหารายได้เพิ่มขึ้นเพื่อช่วยสร้างความแข็งแกร่งของฐานะการคลัง สนับสนุนให้มีการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน และช่วยรองรับภาระของรัฐบาลในการดูแลการเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยของคนไทยในอนาคต แต่ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีที่มีฐานกว้าง มีผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก ดังนั้น จึงเสนอแนะการปรับขึ้นในลักษณะของการทยอยปรับ เช่น ทยอยปรับขึ้นร้อยละ 0.5 ต่อปีใน 2 ปีแรก และร้อยละ 1.0 ในปีที่ 3 และปีที่ 4 นอกจากนี้ รัฐบาลควรมีมาตรการกำกับดูแลการจัดเก็บภาษีที่ยุติธรรม ป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีอย่างจริงจัง และมีการเปิดเผยข้อมูลการใช้จ่ายของรัฐบาลให้ประชาชนได้รับทราบ และควรมีการทบทวนการจัดเก็บภาษีประเภทอื่น ๆ ประกอบด้วย เช่น ภาษีมรดก และภาษีที่ดิน

คำสำคัญ: ภาษีมูลค่าเพิ่ม เศรษฐกิจไทย อัตราภาษี

¹ สาขาวิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

* Corresponding author. E-mail: prawphun@hotmail.com

บทนำ

จากการที่ประเทศไทยมีเพดานภาษีมูลค่าเพิ่มที่ร้อยละ 10.0 ตามประมวลรัษฎากร แต่ได้ประกาศลดและจัดเก็บอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มที่ร้อยละ 7.0 มาโดยตลอด แม้ว่ารัฐบาลจะมีนโยบายปรับอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ 7.0 เป็นร้อยละ 10.0 ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2558 แต่เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจในปี 2558 ไม่เอื้ออำนวย จึงมีพระราชกฤษฎีกา ลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับ 592) พ.ศ. 2558 เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2558 ให้ยังคงจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มอัตราร้อยละ 7.0 ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2558 และหลังจากนั้นจึงปรับอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นร้อยละ 9.0 มีผลตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2559 เป็นต้นไปนั้น ทำให้เกิดกระแสในการวิพากษ์วิจารณ์ว่าถ้ามีการเพิ่มอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม ใครจะเป็นผู้มีผลกระทบบ้าง การขึ้นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มเหมาะสมกับสภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยขณะนี้หรือไม่ ตามปกติแล้วการเพิ่มอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มพิจารณาได้ 2 ประเด็น คือ รัฐบาลใช้ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นเครื่องมือทางการเงินเมื่อประเทศกำลังประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจ ดังนั้น รัฐบาลจะขึ้นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อเก็บเป็นเงินสำรองเมื่อเงินคงคลังลดน้อยลงหรือเงินคงคลังขาดดุลจากการดำเนินงานต่าง ๆ ของภาครัฐ และอีกประเด็นหนึ่งถ้าในสภาวะเศรษฐกิจที่ดี คนใช้เงินกันมากจนเกิดภาวะเงินเฟ้อ รัฐบาลอาจขึ้นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อรักษาสถิตให้เงินไม่เฟ้อจนเกินไป เพราะเมื่อสินค้ามีราคาแพงขึ้นคนก็จะบริโภคน้อยลงนั่นเอง

ความหมายของภาษีมูลค่าเพิ่ม

ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax) หรือ VAT เป็นภาษีการขายที่จัดเก็บจากมูลค่าของสินค้าหรือบริการเฉพาะส่วนที่เพิ่มขึ้นในแต่ละขั้นตอน

การจำหน่าย โดยผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นผู้มีหน้าที่เก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากลูกค้าและนำส่งให้แก่กรมสรรพากร ดังนั้น ภาษีมูลค่าเพิ่มจึงเป็นภาษีที่ผู้ซื้อหรือผู้รับบริการคนสุดท้ายเป็นผู้รับภาระ โดยทั่วไปแล้วภาษีมูลค่าเพิ่มต้องชำระภาษีเป็นรายเดือนภายในวันที่ 15 ของเดือนภาษีถัดไป ผู้ประกอบการนอกจากต้องจดทะเบียน และมีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีเป็นรายเดือนแล้วยังมีหน้าที่ในการจัดทำใบกำกับภาษี รายงานและหลักฐานต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด ผู้ใดฝ่าฝืนอาจถูกประเมินภาษีพร้อมทั้งเบี้ยปรับและเงินเพิ่ม รวมทั้งอาจถูกยึดทรัพย์สินออกขายทอดตลาด เพื่อนำเงินไปเสียภาษี และอาจถูกดำเนินคดีอาญาด้วย

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่มแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้ประกอบการที่ขายสินค้าหรือให้บริการในทางธุรกิจไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลถ้ามีรายได้เกินกว่า 1.8 ล้านบาทต่อปีมีหน้าที่ต้องยื่นคำร้องขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มและนำภาษีที่จัดเก็บเฉพาะส่วนที่เพิ่มขึ้นไปชำระให้แก่กรมสรรพากร โดยภาษีที่ต้องชำระคำนวณได้จากการนำภาษีขายหักออกจากภาษีซื้อ

ภาษีขาย หมายถึง ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนได้เรียกเก็บจากผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการเมื่อขายสินค้าหรือรับชำระค่าบริการ

ภาษีซื้อ หมายถึง ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ผู้ประกอบการได้จ่ายให้แก่ผู้ขายสินค้า หรือผู้ให้บริการที่เป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนเมื่อซื้อสินค้าหรือชำระค่าบริการ

เช่น ในเดือนมกราคม 2559 กิจการ ชื้อผ้า และวัสดุสิ้นเปลืองมาตัดเย็บเสื้อสำเร็จรูป ราคารวม

20,000 บาท และขายเสื้อสำเร็จรูปไปในราคา 24,000 บาท (อัตราภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 7.0)

คำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มที่ต้องชำระได้ ดังนี้
 ภาษีซื้อ = $20,000 \times 7\% = 1,400$ บาท
 ภาษีขาย = $24,000 \times 7\% = 1,680$ บาท
 ภาษีมูลค่าเพิ่มที่ต้องชำระ = $1,680 - 1,400 = 280$ บาท เป็นต้น

2. ผู้นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ ไม่ว่าจะนำเข้าโดยวัตถุประสงค์ใดก็ตามจะต้องเป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

3. ผู้ที่กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นกรณีพิเศษ เช่น ผู้ประกอบการอยู่นอกประเทศไทย แต่มีการขายสินค้าและบริการเป็นปกติธุรกิจในประเทศไทยโดยตัวแทน ตัวแทนมีหน้าที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นต้น

ภาษีมูลค่าเพิ่มถูกนำมาจัดเก็บแทนภาษีการค้า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 โดยมีลักษณะที่สำคัญ คือ รัฐบาล

จัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากฐานการบริโภคสินค้าในอัตราเดียวโดยประเทศไทยมีเพดานภาษีมูลค่าเพิ่มที่ร้อยละ 10.0 แต่จัดเก็บอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 7 มาโดยตลอดถึงปัจจุบัน แม้ว่าอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มในปัจจุบันของประเทศไทยอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศ AEC ซึ่งจะเห็นว่า ประเทศไทยและสิงคโปร์เก็บอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มเท่ากันที่ร้อยละ 7.0 กัมพูชา ลาว อินโดนีเซีย และเวียดนาม มีอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มที่ร้อยละ 10.0 และฟิลิปปินส์ มีอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มที่ร้อยละ 12.0 ดังตารางที่ 1 แต่การปรับขึ้นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนไม่สามารถทำได้โดยง่ายเพราะภาระภาษีที่เพิ่มขึ้นจะไปเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายของภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้ประกอบการ ดังนั้นการขึ้นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจะก่อให้เกิดการต่อต้านจากฝ่ายต่าง ๆ และด้วยเหตุผลทางการเมืองจึงทำให้แนวทางการปรับขึ้นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มต้องหยุดชะงักไป

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบ อัตราภาษีสูงสุดของแต่ละประเทศใน AEC

ประเทศ	อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล (%)	อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสูงสุด (%)	อัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม (%)
สิงคโปร์	17	20	7
ไทย	20	35	7
บรูไน	20	-	-
กัมพูชา	20	20	10
ลาว	24	25	10
มาเลเซีย	25	28	Sale 10% Service 6%
อินโดนีเซีย	25	30	10
เวียดนาม	25	35	10
ฟิลิปปินส์	30	32	12
เมียนมาร์	30	40	Commercial Tax 3-100%

ที่มา: ASEAN Information Center, 2013

การกระจายภาระภาษีมูลค่าเพิ่ม

ภาษีมูลค่าเพิ่มที่รัฐบาลจัดเก็บเป็นภาษีที่มุ่งเน้นจัดเก็บจากฐานการบริโภค โดยมีหลักการของการจัดเก็บจากผู้ประกอบการจดทะเบียนที่ขายสินค้าหรือให้บริการ โดยคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มจากมูลค่าส่วนที่เพิ่มขึ้นของสินค้าหรือบริการในแต่ละขั้นตอนของการขายสินค้าหรือการให้บริการเฉพาะส่วนที่ยังไม่ผ่านการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มมาก่อน ในทางปฏิบัติผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มที่ขายสินค้าหรือบริการจะต้องเสียภาษีจากการขายสินค้าหรือบริการ รวมทั้งการนำเข้า แต่สามารถเอาภาษีซื้อมาหักออกจากภาษีขายได้ แต่อย่างไรก็ดี การเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มไม่ได้หมายความว่าผู้ประกอบการจดทะเบียนจะเป็นผู้แบกรับภาระภาษีไว้ เพราะในทางปฏิบัติสามารถผลักภาระภาษีไปให้ผู้ซื้อสินค้าหรือผู้ใช้บริการซึ่งเป็นผู้บริโภคคนสุดท้ายจะเป็นผู้รับภาระภาษีมูลค่าเพิ่มที่แท้จริง

การเปรียบเทียบภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายได้

การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มแบ่งเป็น 2 ประเภท

ตารางที่ 2 ตารางการเปรียบเทียบภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายได้ สมมติราคาสินค้า 1,000 บาท

รายได้ (บาท)	จำนวนเงินที่จ่าย ภาษีมูลค่าเพิ่ม ร้อยละ 7.0 (บาท)	สัดส่วนภาษีมูลค่า เพิ่มร้อยละ 7.0 ต่อรายได้ (ร้อยละ)	จำนวนเงินที่จ่าย ภาษีมูลค่าเพิ่ม ร้อยละ 10.0 (บาท)	สัดส่วนภาษีมูลค่า เพิ่มร้อยละ 10.0 ต่อรายได้ (ร้อยละ)
5,000	70	1.40	100	2.00
15,000	70	0.47	100	0.67
30,000	70	0.23	100	0.33
60,000	70	0.12	100	0.17
100,000	70	0.07	100	0.10

ที่มา: ปรับจาก Durongkaveroj, 2013

คือ เก็บตามที่ใช้ (Usage Rule) และเก็บตามความสามารถในการจ่าย (Ability to Pay) ซึ่งหลักเก็บตามที่ใช้เป็นพื้นฐานของภาษีมูลค่าเพิ่ม เมื่อเราใช้สินค้าหรือบริการชนิดใดชนิดหนึ่งเราก็ควรที่จะเสียสละบางส่วนคืนให้กับประเทศในรูปของภาษีมูลค่าเพิ่ม เมื่อเรามองภาษีมูลค่าเพิ่มที่รัฐจัดเก็บในอัตราร้อยละ 7.0 โดยเก็บในอัตราที่เท่ากันหมดทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มีรายได้มากหรือน้อยก็ต้องจ่ายภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราเดียวกันหรือจำนวนเท่ากัน เช่น ถ้าซื้อสินค้า 1,000 บาทอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 7.0 ผู้มีรายได้มากหรือน้อยก็จะจ่ายภาษีมูลค่าเพิ่มจำนวนเท่ากันคือ $1,000 \times 7\% = 70$ บาท แต่ถ้าเรานำจำนวนภาษีมูลค่าเพิ่มไปเปรียบเทียบกับรายได้ คนที่มีรายได้ต่างกันสัดส่วนในการจ่ายภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายได้ของแต่ละคนย่อมต่างกัน ซึ่งจะพบว่าเมื่อนำสัดส่วนในการจ่ายภาษีมูลค่าเพิ่มเปรียบเทียบกับรายได้ของแต่ละคนแล้วผู้มีรายได้น้อยจะเสียภาษีมูลค่าเพิ่มในสัดส่วนต่อรายได้สูงกว่าผู้มีรายได้มาก ตามตารางที่ 2 ตารางการเปรียบเทียบภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายได้ ดังนี้

จากตารางที่ 2 ตารางการเปรียบเทียบภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายได้ จะเห็นได้ว่าสัดส่วนภาษีมูลค่าเพิ่มต่อรายได้ผู้ที่มีผลกระทบต่อภาระการครองชีพคือผู้ที่มีรายได้น้อย กล่าวคือ ผู้มีรายได้ต่อเดือน 5,000 บาท ถ้าอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 7.0 เป็นร้อยละ 10.0 จะต้องรับภาระภาษีเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.40 เป็นร้อยละ 2.00 ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.60 ต่อการบริโภคสินค้า 1,000 บาท แต่ผู้มีรายได้ 100,000 บาท จะรับภาระภาษีเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.07 เป็นร้อยละ 0.10 ทั้งนี้เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 0.03 จากราคาสินค้า 1,000 บาทเท่านั้น มีสาเหตุจากภาระภาษีที่เท่ากัน แต่รายได้ต่างกัน

ปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม

จากงานวิจัยรายได้จากภาษีกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในทวีปเอเชีย ของ Indod (2011) ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากประเทศต่าง ๆ ในทวีปเอเชียจำนวน 33 ประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 ถึงปี พ.ศ. 2551 พบว่า รายได้ของภาครัฐจากภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ภาษีการค้าระหว่างประเทศ และค่าทำธุรกรรมต่าง ๆ มีผลทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจชะลอตัวลง ดังนั้น ถ้าภาครัฐต้องการเพิ่มอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มซึ่งเป็นภาษีทางอ้อมย่อมส่งผลกระทบต่อผู้บริโภค และทำให้เกิดการสูญเสียประโยชน์ (Deadweight Loss) ทางเศรษฐกิจ รัฐจึงควรใช้มาตรการในการเพิ่ม รายได้เฉลี่ยของประชากร มูลค่าเพิ่มในภาคอุตสาหกรรม ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ และจำนวนแรงงานมากกว่าที่จะเพิ่มอัตราภาษี และในปัจจุบันการเปิดเสรีทางการค้าทำให้ภาครัฐมีรายได้จากภาษีการค้าระหว่างประเทศ และค่าทำธุรกรรมต่าง ๆ ลดลง ส่งผลให้ภาครัฐมีรายได้ในการพัฒนาประเทศน้อยลง ดังนั้น ภาครัฐควรใช้นโยบายการค้าแบบคุ้มกันเพื่อรักษาระดับรายได้

จากภาษี เช่น นโยบายการค้าแบบคุ้มกันโดยใช้ภาษีศุลกากร นโยบายการค้าแบบคุ้มกันโดยควบคุมทางการเงิน และนโยบายอื่น ๆ เช่น การค้าโดยรัฐ การคุ้มครองตลาด เป็นต้น

การจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลปีงบประมาณ 2558

จากการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลปีงบประมาณ 2558 (ตุลาคม 2557-กันยายน 2558) ซึ่งนายเกษม จันะวิจารณ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังในฐานะโฆษกกระทรวงการคลังเปิดเผยในช่วงกระทรวงการคลังฉบับที่ 89/2558 ว่าผลการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลตามปีงบประมาณ 2558 จัดเก็บได้ 2,207,476 ล้านบาท โดยต่ำกว่าประมาณการ 117,524 ล้านบาท หรือร้อยละ 5.1 (แต่ยังสูงกว่าปีที่แล้วร้อยละ 6.4) ทั้งนี้มีสาเหตุหลักที่จัดเก็บรายได้ต่ำกว่าประมาณการมาจากราคาน้ำมันดิบที่ลดลงตั้งแต่ปลายปี 2557 ทำให้มีผลกระทบต่อภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีจากการนำเข้า ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม และรายได้จากสัมปทานปิโตรเลียม จัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการ นอกจากนี้ ยังมีสาเหตุมาจากเศรษฐกิจของประเทศยังไม่ฟื้นตัวเพราะผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว แม้การจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลในปีงบประมาณ 2558 ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ แต่ยังไม่ส่งผลกระทบต่อฐานะการคลังของรัฐบาล และไม่ส่งผลกระทบต่อฐานะการคลังของประเทศมากนัก

จากการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลปีงบประมาณ 2558 ที่จัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการนั้น ขอสรุปผลการจัดเก็บรายได้ของ 3 หน่วยงาน ดังนี้

1 กรมสรรพากร จัดเก็บรายได้รวม 1,729,203 ล้านบาทต่ำกว่าประมาณการ 235,997 ล้านบาท หรือ ร้อยละ 12.0 โดยภาษีที่จัดเก็บได้ต่ำกว่าเป้าหมาย ได้แก่

- ภาษีมูลค่าเพิ่ม จัดเก็บได้ต่ำกว่าเป้าหมาย 66,995 ล้านบาท หรือร้อยละ 8.6 (ต่ำกว่าปีที่แล้ว ร้อย 0.4) เป็นผลจากภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บจากการนำเข้า ต่ำกว่าเป้าหมาย 62,231 ล้านบาทหรือ ร้อยละ 18.2 (ต่ำกว่าปีที่แล้วร้อยละ 9.8) เนื่องจากราคาน้ำมันดิบที่ปรับตัวลดลง และภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บจากการบริโภคในประเทศจัดเก็บได้ต่ำกว่าเป้าหมาย 4,764 ล้านบาทหรือร้อยละ 1.1 แต่ยังคงขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วร้อยละ 6.9

- ภาษีเงินได้นิติบุคคล จัดเก็บได้ต่ำกว่าเป้าหมาย 115,450 ล้านบาทหรือร้อยละ 16.9 (ต่ำกว่าปีที่แล้วร้อยละ 0.7) เป็นผลจากการจัดเก็บภาษีจากฐานกำไรสุทธิของผลประกอบการปี 2557 ของภาคธุรกิจ (ภ.ง.ด.50) และภาษีจากค่าบริการ และการจำหน่ายกำไร (ภ.ง.ด.54) จัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการ สาเหตุมาจากผลกระทบของภาวะเศรษฐกิจชะลอตัวในช่วงที่ผ่านมา

- ภาษีเงินได้ปิโตรเลียมจัดเก็บได้ต่ำกว่าเป้าหมาย 41,478 ล้านบาท หรือร้อยละ 33.2 (ต่ำกว่าปีที่แล้วร้อยละ 18.2) เนื่องจากผลประกอบการของบริษัทขุดเจาะน้ำมันได้รับผลกระทบจากราคาน้ำมันดิบ และก๊าซธรรมชาติ (เหลว) ที่ปรับตัวลดลงในช่วงที่ผ่านมา

2. กรมสรรพสามิต จัดเก็บรายได้รวม 439,093 ล้านบาทสูงกว่าประมาณการ 17,693 ล้านบาทหรือ ร้อยละ 4.2 (สูงกว่าปีที่แล้วร้อยละ 14.7) เป็นผลจากภาษีสรรพสามิตน้ำมันจัดเก็บได้สูงกว่าเป้าหมาย

61,986 ล้านบาท หรือร้อยละ 94.2 (สูงกว่าปีที่แล้ว ร้อยละ 101.5) เนื่องจากการปรับขึ้นอัตราภาษีสรรพสามิตน้ำมันดีเซล และราคาขายปลีกน้ำมันที่ลดลง ทำให้ปริมาณการใช้น้ำมันเพิ่มสูงขึ้น

3. กรมศุลกากร จัดเก็บรายได้รวม 115,488 ล้านบาทต่ำกว่าประมาณการ 6,912 ล้านบาทหรือ ร้อยละ 5.6 (ต่ำกว่าปีที่แล้วร้อยละ 1.9) โดยเป็นผลมาจากการจัดเก็บอากรขาเข้าต่ำกว่าเป้าหมายจำนวน 7,890 ล้านบาท หรือร้อยละ 6.6 เนื่องจากได้รับผลกระทบจากการปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีศุลกากร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตซึ่งเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 มกราคม 2558 ทำให้สูญเสียรายได้ช่วง 9 เดือน (มกราคม-สิงหาคม 2558) ประมาณ 6,000 ล้านบาท ทั้งนี้มูลค่าการนำเข้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ และเงินบาทในช่วง 11 เดือนแรกของปีงบประมาณ 2558 หดตัวร้อยละ 7.5 และร้อยละ 5.1 ตามลำดับสินค้าที่จัดเก็บอากรขาเข้าได้สูงสุด 5 อันดับแรก ได้แก่ ยานบกและส่วนประกอบ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ประกอบ เครื่องจักรและเครื่องใช้กล ของทำด้วยเหล็กและเหล็กกล้า และพลาสติก

การเปรียบเทียบรายได้จากภาษีอากรของภาครัฐต่อ GDP

จากข้อมูลของ Fiscal Policy Office (2015) พบว่ารายได้หลักของรัฐบาลมาจากภาษีอากรกว่า 90% และเมื่อเปรียบเทียบกับขนาดของเศรษฐกิจ (GDP) จะเห็นว่ารายได้ของรัฐบาลเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปัจจัยด้านนโยบายและภาวะเศรษฐกิจเฉลี่ยในปี 2504-2527 อยู่ในระดับ 13.3% และเพิ่มขึ้นเป็นระดับ 18.4% ในปี 2535-2557 นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศจะเห็นว่าสัดส่วนรายได้ภาษีของรัฐบาลต่อ GDP ของประเทศไทยอยู่ในอันดับ

ที่ 62 จาก 127 กลุ่มประเทศตัวอย่าง โดยสัดส่วนรายได้ภาษีของรัฐบาลต่อ GDP ในปี 2555 อยู่ที่ร้อยละ 17.3 ซึ่งใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยของ 127 ประเทศที่ร้อยละ 17.9 และเมื่อพิจารณาแยกตามประเภทของรายได้จะเห็นว่าประเทศส่วนใหญ่ถึงแม้จะมีรายได้จากภาษีอากรเป็นหลักก็ตาม แต่มีแนวโน้มจะมีรายได้จากเงินสมทบกองทุนที่เกี่ยวข้องกับประกันสังคม (Social Contribution) มากขึ้น โดยประเทศเยอรมนีมีรายได้จากเงินสมทบกองทุนที่เกี่ยวข้องกับประกันสังคมมากกว่ารายได้จากภาษีอากร และประเทศแคนาดา เกาหลีใต้ เนเธอร์แลนด์ สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา มีรายได้จากเงินสมทบเข้ากองทุนนี้มากกว่าร้อยละ 20.0 ของรายได้รวม

ความคิดเห็นต่อการปรับขึ้นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม

การประชุมประมาณการภาวะเศรษฐกิจไทย ประจำปี 2558 โดยคณะเจ้าหน้าที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศระหว่างวันที่ 15-29 กุมภาพันธ์ 2558 ซึ่งมีนาย Luis Breuer เป็นหัวหน้าคณะเจ้าหน้าที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศนั้น คณะเจ้าหน้าที่กองทุนการเงินระหว่างประเทศเห็นด้วยกับมาตรการการดำเนินนโยบายการคลังเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและสนับสนุนให้จัดทำกรอบการดำเนินนโยบายในระยะปานกลางในการเพิ่มรายได้ เพิ่มการลงทุน และสร้างความเข้มแข็งของหน่วยงานด้านการคลัง โดยให้ความสำคัญในการเร่งปฏิรูปการอุดหนุนราคาพลังงาน รวมถึงการกลับไปจัดเก็บภาษีสรรพสามิตน้ำมันดีเซลในอัตราที่เหมาะสมและเห็นว่าทางการควรพิจารณาทยอยปรับขึ้นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ 7.0 เป็นร้อยละ 10.0 โดยดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไปตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจที่เข้มแข็งขึ้น และควรมีการ

ช่วยเหลือประชาชนกลุ่มที่ได้รับผลกระทบรุนแรงจากการปรับขึ้นภาษีดังกล่าว นอกจากนี้ คณะเจ้าหน้าที่กองทุนการเงินมีความเห็นว่าการเพิ่มรายได้ของทางการจะช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งของฐานการคลัง และสนับสนุนให้มีการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงช่วยรองรับภาระของภาครัฐในการดูแลการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของคนไทยในอนาคต นอกจากนี้ ยังสนับสนุนการปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ นโยบายข้าว ระบบการจัดเก็บภาษีและการใช้จ่ายภาครัฐ โดยเสริมสร้างความโปร่งใส ความเชื่อมั่น และความยั่งยืนของการคลังไทย (Ministry of Finance, 2015)

ตัวอย่างผลกระทบจากการขึ้นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม

การขึ้นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม ยังมีผลกระทบจากปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ เช่น กรณีตัวอย่างจากประเทศญี่ปุ่น ที่แสดงในบทความ “ภาษีมูลค่าเพิ่ม” ของกรมสรรพากร กล่าวไว้ว่า เมื่อประเทศญี่ปุ่นมีการขึ้นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม ในสมัยนายกรัฐมนตรีโยชิฮิโกะ โนดะจากร้อยละ 5.0 เป็นร้อยละ 10.0 ภายในอีก 3 ปี เพื่อแก้ปัญหาหนี้สาธารณะ และรองรับค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุทำให้เกิดความไม่พอใจในสภาเป็นอย่างมาก รัฐบาลญี่ปุ่นขณะนั้นได้รับแรงกดดันทั้งภายในและภายนอกพรรคของตัวเอง เมื่อ ส.ส. และ ส.ว. ในพรรคมากกว่า 50 คน ประกาศลาออกจากพรรค เดโมแครติก ปาร์ตี้ออฟ เจแปน (ดีพีจี) เนื่องจากกลัวว่าจะมีส่วนร่วมในการขึ้นภาษีมูลค่าเพิ่ม และจะส่งผลกระทบต่อสถานะตัวเองในการเลือกตั้งครั้งต่อไป สำหรับประเทศไทยเมื่อปี 2540 ประเทศไทยมีการจัดเก็บอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ 7.0 เป็นร้อยละ 10.0 ตาม

มาตรการของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ หรือ IMF เพื่อแก้ไขวิกฤติเศรษฐกิจในขณะนั้น และปลายปี 2540 ประเทศไทยเกิดปัญหาเศรษฐกิจอย่างหนัก จนต้องลอยตัวค่าเงินบาท เป็นเหตุให้พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จากนั้น รัฐบาลของคุณชวน หลีกภัยเข้ามาบริหารประเทศมีการปรับลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ 10.0 เป็นร้อยละ 7.0 จนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีแนวความคิดการขึ้นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นร้อยละ 10.0 มาอย่างต่อเนื่อง ในสมัยรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ คุณกรณ์ จาติกวณิช ให้สัมภาษณ์เมื่อ ธันวาคม 2551 ว่าภาษีมูลค่าเพิ่มควรจัดเก็บในอัตรา ร้อยละ 10.0 และในขณะนั้นรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ พยายามปรับโครงสร้างภาษีหลายชนิดทั้งภาษีที่ดิน และภาษีมรดก แต่แล้วภาษีสองประเภทหลังก็ล้มไม่เป็นท่า เนื่องจากส่งผลกระทบต่อผู้มีฐานะนายทุน นักธุรกิจ และนักการเมืองทั้งฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาล ที่มีส่วนในการกำหนดนโยบายเรียกว่า “ภาษีคนรวย” อย่างภาษีมรดกและภาษีที่ดินนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยากในประเทศไทย ทั้งที่ควรจะมีการจัดเก็บและปรับโครงสร้างทางภาษีอย่างจริงจัง และเมื่อพรรคเพื่อไทยขึ้นมาดำรงตำแหน่งรัฐบาลก็ไม่ได้มีการแตะต้องกลุ่มภาษีดังกล่าว

จากข้อมูลข้างต้นและผลกระทบของการขึ้นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มในอดีตอีกทั้งปัญหานี้สาธารณะของภาครัฐและปัญหาสังคมผู้สูงวัยที่มีจำนวนมากขึ้นกว่าคนในวัยทำงาน ดังนั้น การที่รัฐบาลไทยจะปรับขึ้นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มควรพิจารณาถึงสิ่งต่อไปนี้

1. รัฐบาลควรมีโรดแมปในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มอย่างชัดเจน เช่น ทயอยปรับอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มโดยขึ้นร้อยละ 0.5 ต่อปีใน 2 ปีแรก และร้อยละ 1 ในปีที่ 3 และปีที่ 4 เป็นต้น

2. รัฐบาลควรเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานภาษีของประเทศไทย โดยมีการพิจารณาและติดตามต้นทุนที่ผู้เสียภาษีต้องจ่ายไปในการชำระภาษีตามกฎหมาย ควบคู่กับการปรับปรุงลดต้นทุนการบริหารงานภาษีของหน่วยงานราชการอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการปรับปรุงการบริหารงานจัดเก็บภาษีให้มีความทันสมัยและเน้นการบริการที่ดีต่อผู้เสียภาษี

3. รัฐบาลควรต้องมีกลไกในการกำกับดูแลการจัดเก็บภาษีที่ยุติธรรม และป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีอย่างจริงจัง

4. รัฐบาลควรพิจารณาแนวนโยบายของประเทศอังกฤษหรือหลายประเทศในแถบอเมริกาใต้ ซึ่งมีการเปิดเผยข้อมูลการใช้จ่ายเงินของรัฐบาล ประชาชนสามารถขอข้อมูลได้ทั้งทางอินเทอร์เน็ต และการขอเอกสารเพื่อแสดงความโปร่งใสในการใช้จ่ายเงินของรัฐบาล

5. รัฐบาลจำเป็นต้องทบทวนการจัดเก็บภาษีประเภทอื่น ๆ ไปด้วย เช่น ภาษีมรดก ภาษีที่ดิน เป็นต้น เพื่อป้องกันข้อกล่าวหาว่าเลือกเก็บภาษีฐานกว้างแทนที่จะเก็บภาษีจากคนรวยซึ่งการเก็บภาษีประเภทอื่นข้างต้นไปด้วยอาจช่วยลดอัตราการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มได้ เพื่อจะได้กระทบต่อผู้บริโภคลดลง เพราะอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาระต่อผู้บริโภคคนสุดท้ายรายบุคคล

สรุป

ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีการขายที่เก็บจากสินค้าและบริการในอัตราเดียวกันซึ่งในปัจจุบันอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 7.0

ผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในปีงบประมาณ 2558 ที่ผ่านมา (ข้อมูล ระหว่างตุลาคม 2557-

กันยายน 2558) จัดเก็บได้ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 5.1 แต่สูงกว่าปีที่แล้วร้อยละ 6.4

เมื่อเปรียบเทียบรายได้ภาษีกับ GDP พบว่ารายได้ของรัฐบาลเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปัจจัยด้านนโยบายและภาวะเศรษฐกิจช่วงปี 2504-2527 อยู่ในระดับ 13.3% และเพิ่มขึ้นเป็น 18.4% ในช่วงปี 2535-2557

เนื่องจากอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มในปัจจุบันของประเทศไทยมีอัตราต่ำกว่าประเทศในกลุ่ม AEC และจากการพิจารณาภาระภาษีที่แท้จริงจากการขึ้นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม ตามนโยบายของรัฐบาลนั้นจะส่งผลกระทบต่อผู้มีรายได้สูงมากกว่าผู้มีรายได้น้อยก็ตาม แต่อย่างไรก็ตาม บุคคลทั้ง 2 กลุ่มต้องจ่ายภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราที่สูงขึ้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประชาชนบริโภคสินค้าและบริการลดลงเนื่องจากต้องจ่ายเงินค่าสินค้าและบริการเพิ่มขึ้นจากการขึ้นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มของภาครัฐ ดังนั้น จึงไม่แน่ใจว่าการเพิ่มอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มดังกล่าวจะส่งผลให้ภาครัฐมีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างมีเสถียรภาพหรือไม่ เพราะการเพิ่มอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มซึ่งเป็นภาษีทางอ้อมจะส่งผลโดยตรงต่อผู้บริโภค จึงทำให้เกิดการสูญเสียประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และจากบทเรียนในอดีตการปรับขึ้นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มนอกจากจะมีผลกระทบทางการเมืองแล้ว ภาครัฐยังมีปัญหานี้สาธารณะ และปัญหาลังคมผู้สูงวัยที่ต้องดูแลจึงเห็นว่าการปรับขึ้นอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มควรเป็นลักษณะของการทยอยปรับขึ้น เช่น ทยอยปรับขึ้นร้อยละ 0.5 ต่อปีใน 2 ปีแรก และร้อยละ 1 ในปีที่ 3 และปีที่ 4 และประกอบกับรัฐบาลต้องมีการกำกับดูแลการจัดเก็บภาษีที่ยุติธรรม ป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีอย่างจริงจัง และมีการเปิดเผยข้อมูลการใช้จ่ายของรัฐบาลให้ประชาชนได้รับทราบ นอกจากนี้ ควรมีการทบทวนการจัดเก็บภาษีประเภทอื่น ๆ ประกอบ

ด้วย เช่น ภาษีมรดก และภาษีที่ดิน เป็นต้น และควรหาแหล่งเงินได้ประเภทอื่น นอกจากภาษีอากรเพิ่มเติม อีกทั้งควรปรับปรุงลดต้นทุนที่ผู้เสียภาษีต้องจ่ายไปในการชำระภาษีตามกฎหมาย ควบคู่กับการปรับปรุงลดต้นทุนการบริหารงานภาษีของหน่วยราชการพร้อมทั้งปรับปรุงการบริหารงานจัดเก็บภาษีให้ทันสมัย และเน้นบริการที่ดี

บรรณานุกรม

- ASEAN Information Center. (2013). Taxation rate in AEC. Retrieved August 28, 2016, from <http://www.thai.aec.com> (in Thai).
- Durongkaveroj, W. (2013). Value added tax. Retrieved June 20, 2016, from <http://blogazine.in.th/blogs/wannaphong/post/4501> (in Thai).
- Fiscal Policy Office. (2015). Financial innovation & application to Thailand. Retrieved July 15, 2016, from <http://thaipublica.org/2015/08/sara-26-8-2558/> (in Thai).
- Indod, K. (2011). *Tax revenue and economic growth in Asian countries*. (Unpublished master's thesis). Chiang Mai University. (in Thai).
- Ministry of Finance. (2015). Economic evaluation year 2015. Retrieved June 30, 2016, from <http://www.bot.or.th> (in Thai).
- Rungkasiri, S. (2015). Value added tax. Retrieved June 27, 2016, from <http://thannnews.th.com> (in Thai).
- Revenue Department. (2012). Value added tax. Retrieved June 18, 2016, from <http://www.Sanpakornsarn.com> (in Thai).

Sumit, S., & Wonbanthun, S. (2003). *International economics*. Bangkok: Faculty of Economics, Chulalongkorn University. (in Thai).

Taxation Professional Group. (2013). *Taxation*. Bangkok: Reankeaw Publishing. (in Thai).

Waithayawongsakul, P. (2013). Accounting for the community as a factual advancement to sustainability based on the concept of a sufficiency economy. *University of the Thai Chamber of Commerce Journal*, 33(1), 152-170. (in Thai).